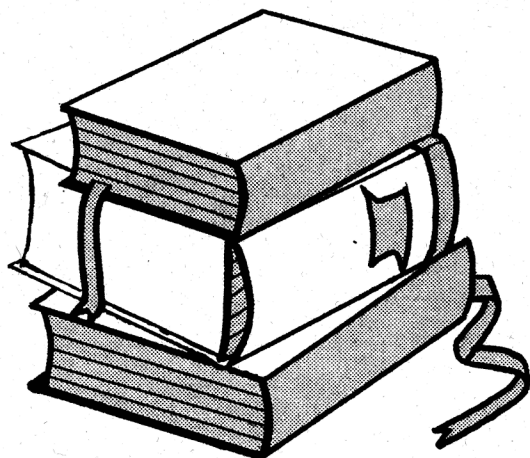

תשורה

משמחת נישואין של
חיים יעקב ליפא זביילא
בזימגארטען

ה' טבת ה'תשס"ג

פתח דבר

לזכרון טוב ליום כלולותינו, הננו לכבד את כל הנוטלים חלק בשמחת לבבנו, מקרוב ומרחוק, בתשורה זו הכוללת:

(א) **תדפיס - חלק שני** מתוך "ספר תולדות - בערל בוימגארטען" העומד להופיע בעתיד הקרוב, ספר שילקט תולדות חיי זקננו שלוחו הראשון של כ"ק אדמו"ר למדינת ארגנטינה, אשר יסד וביסס את מוסדות וקרן חב"ד במדינה ומחוצה לה, רב פעלים ובמס"נ השיב רבים מעון הרה"ח וכו' הרב ר' דובער ע"ה בוימגארטען, אגרות-קודש ומענות-קודש מאדמו"ר מוהריי"צ נ"ע ומכ"ק אדמו"ר נשיא דורנו, אגרותיו ורשימותיו לחביריו, אגרות חביריו ותלמידיו, מסמכים ותמונות.

התדפיס המובא לפנינו כולל:

(א) חלק ממענות קודש מיוחדות המלאות בהוראות, עידודים ועצות בעבודתו הק' שזכה לקבל מאת כ"ק אדמו"ר משך השנים תשי"ד-ט"ו, כאשר בתקופה זו ה'י' חבר הנהלת ישיבת תות"ל המרכזית, וגם שימש בתור ה"מבקר" אצל השלוחים שיחיו (תפקיד שהתמנה בזה ישירות מאת כ"ק אדמו"ר).

(ב) מכתבי כ"ק אדמו"ר לנישואי הורי החתן ולהולדת החתן.

(ג) כמה תמונות נדירות מזקננו הרה"ח וכו' הרב דובער ע"ה בוימגארטען.

החומר המתפרסם להלן, רואה את אור הדפוס **לראשונה**.

התשורה נערכה והוכנה לדפוס ע"י גיסנו הרה"ת יוסף יצחק שי' עמאר.

ואנו תפילה שבמהרה בימינו ממש נזכה לשמוע בערי יהודה ובחוצות ירושלים קול ששון וקול שמחה גו', ותקויים תפלתינו ובקשתינו ותקוותינו אויף זעהן זיך מיט'ן רב'ין דא למטה אין א גוף ולמטה מעשרה טפחים, והוא יגאלנו.

אור ליום ג' שהוכפל בו כי טוב,

יום הבהיר ה' טבת – זידן נצח, ה'תשס"ג

מאה שנה להולדת כ"ק אדמו"ר

כאן צוה ה' את הברכה, נ.י.

מוקיריהם ומכבדיהם

חיים יעקב ליפא וביילא בוימגארטען

בקשה נפשית

בהזדמנות זו, אנו פונים לציבור הרחב, שכל מי שברשותו סיפורים או עובדות, מסמכים מכתבים או תמונות הקשורים בשליח הרה"ח וכו' ר' **דובער** ע"ה **בוימגארטען**, נא לשלחם (ע"מ להחזיר) לכתובות הרשומים מטה, ויבוא על הברכה.

*

ידוע למשפחה שבמשך ימי השבעה ל"ע לאחר פטירתו, נגנבו או נלקחו - לצערנו - שלא ברשות מד' אמותיו, מאגרות קודש וממענות קודש שזכה לקבל מכ"ק רבותינו נשיאנו זי"ע, עותקים ממחברות-מכתביו לכ"ק רבינו, ממכתביו ורשימותיו לחבריו הפזורים בכל קצווי תבל הנוגע לתולדותיו עסקנותו ושליחותו.

פונים אנו בזה, לכל אלו שהכירו את הרה"ח וכו' ר' דובער ע"ה בוימגארטען, או שהתכתבו איתו, או שמנויים על תלמידיו, ונמצאים אצלם אגרות-קודש או מענות קודש שזכה לקבל מכ"ק רבותינו נשיאנו זי"ע, ממכתביו ורשימותיו שכתב לחבריו וידידיו בכל קצווי תבל, סיפורים ואמרותיו, או שמכירים כאלו המחזיקים בענינים אלו, לחוס על המשפחה ולהחזירם בהקדם הכי אפשרי ע"מ שנוכל להוציא דבר שלם מתולדותיו לתועלת המשפחה, מכריו וידידיו, תלמידיו אנ"ש והתמימים שיחיו הפזורים בכל קצווי תבל, וזכות הרבים תלוי בהם.

כתובת למשלוח בארה"ב:

Rabbi Yossi Amar

705 Montgomery St. Brooklyn NY 11213

E-mail: chabad77@wanadoo.fr

כתובת למשלוח בארגנטינה:

Rabbi Pini Baumgarten

2318 Sarmiento 1-3, Buenos Aires (1044), Argentina

Tel/Fax: 5411-4951-5541

E-mail pinib@infovia.com.ar

*

© כל החומר המופיע ב"תשורה" זו אינו ניתן להעתקה ללא רשות מפורשת בכתב מהמו"ל

מענות קודש מכ"ק אדמו"ר

הרה"ח וכו' ר' דובער ע"ה בוימגארטען, במסגרת שליחותו ועבודתו הק', הי' ידוע כמיוחד במינו באופן התכתבותו ומסירת דוחו"ת לכ"ק אדמו"ר מכל פרטי נסיעותיו, פעולותיו, ולפעמים הי' כותב כמה פעמים בשבוע כו"כ דפים ארוכים עם תוכן מפורט מכל הנעשה. כאיש מסודר - שמר העתק מכל מכתב ודו"ח ששלח לכ"ק אדמו"ר, וכפי הנראה זכה לקבל ריבוי מענות והתייחסויות ק' בפרטי פרטים על כל מכתב ומכתב ששלח לכ"ק אדמו"ר, והקפיד לרשום לעצמו על עותק מכתבו, את התייחסות ומענת כ"ק אדמו"ר אליו; כך שהצטברו באמתחתו עשרות מחברות בהן רשם משך כל השנים (תשי"ד-תשל"ח) המענות קודש שזכה לקבל.

לפנינו עותק מכו"כ מכתבים שכתב לכ"ק אדמו"ר בשנות תשי"ד-תשט"ו [בתקופה זו הי' חבר הנהלת ישיבת תות"ל המרכזית, וגם שימש בתור ה"מבקר" אצל השלוחים שיחיו (תפקיד שהתמנה בזה ישירות מאת כ"ק אדמו"ר)], משולבים במענה שזכה לקבל על גליון מכתביו.

המכתבים מלאים וגדושים ברגשי-לב שליח המסור ונתון לעבודתו הק', ואיך שהוא פועל במס"נ מידי יום ביומו בכל תחומי שליחותו, מסור ונתון למשלח בתור "עבד אברהם אנכי", במ הוא מבקש, מתלבט, מודיע, מדווח על כל פרט ופרט בכל סוגי ושלבי פעולותיו במסגרת שליחותו הק'.

*

צורת כתיבת המכתבים היא בסגנונו המיוחד של הרה"ח ר' דובער ע"ה, ולכן, כמעט ולא נגענו בזה, ולא שינינו בתוכן דבר (לבד במקומות אחדים ממש, או השמטת שמות אישים וענינים פרטיים וכיו"ב), ובאים כאן בצורת כתיבתם המקורית. המכתבים מתפרסמים כאן לפי הסדר שנכתבו על ידו.

*

יש תח"י עוד ריבוי מכתבים ורשימות מתקופה ההיא, ומשאר התקופות, ואי"ה יפורסמו בעתיד הקרוב בספר השלם.

ובהזדמנות זו אנו מבקשים לכל מי שיש תח"י ממכתביו או מרשימותיו של הרה"ח ר' דובער ע"ה שעדיין לא נתפרסמו, נא לשלחם אלינו (ע"מ להחזיר) כדי שנוכל להדפיסם ולהביאם לאור עולם.

א

בס"ד א' (דסליחות) ה'תשי"ד

. . . אביו בתור תודתו עבור תעמולתי עם בנו כתב לי המחאה על סך הגון. ואף שנסיון גדול הי' לי, מ"מ מיאנתי לקבלו בכדי שלא יחשוב שיש לי שום אחיזה וכו'.

כ"ק אדמו"ר ציין עיגול מסביב למילים: "שיש . . . אחיזה" והוסיף: נכון גם להבא לנהוג כן.

ובזה להודיע לכ"ק אד"ש שכל מחשבותיי והצעותיי הם רק בדרך אפשר, ואני כותב ומציע רק שאני יודע שכך רצונו הק' של כ"ק אד"ש ואחרי כל הדברים האלה לא נעשיתי יש ומציאות מכל זה יותר ממה שהייתי מקודם כ"ז, ובאם שדבר מה לא ישר בעיני ק' נא להודיעני, כי כ"ז אך למען עשות נח"ר לכ"ק אד"ש, וכמבואר בדא"ח שבשמחת האדון ישמח גם העבד וכו'. וכן אולי חפץ שאפסוק מלכתוב עד אחרי החגים והמועדים.

לאחרי המילים "עשות נח"ר" ציין כ"ק אדמו"ר עיגול מסביב למילים לכ"ק אד"ש, והוסיף: להשי"ת. כמו"כ העביר קו על המילים "אין אגל" ולידם כתב: אינו.

ב

ב' דסליחות ה'תשי"ד

. . . על חתונתו של רי"ל גראנער השתדלתי ש . . . ישתתף עכ"פ בהקביעות החדשה עם . . . וכו', וכמעט שהסכים אך לפועל לא יצא, ובאמת איז ער זעהר פארקראכען, עד שגם בעזרת נשים מדברים אודות זה שהנהגתו והנהגת זוגתו נשתנה הרבה. ואני, בין איהם שוין אזוי פיל אריינגיקראכן אין די ביינער אז ער מיידט מיר אויס.

ע"ז הואיל לענות: יחפשו בשכונתו אברכים שיכולים להשפיע עליו.

כמו"כ סדרנו אז שמרדכי שאפרשטיין יעשה בביתו מלוח מלכה קודם סליחות בתור שבע ברכות עבור אחיו זעליג, והוזמנו לשם כל החברה כמו מנחם מינץ, ליכטנשטיין, נתן קלאהר, סיימאן מפיטסבורג שכעת לומד בישיבה אוניברסיטי וכו', ולקחתי משקה ובאתי לסליחות אח"כ מעט מבושם, ואחר הסליחות המשיך הענין מעט בביהמדי"ר של כ"ק אד"ש. ובאם האמת הוא שהי' מהומה ובלבל את כ"ק אד"ש, יואיל נא לסלוח באשר כוונתי היתה רצוי'.

דברתי הרבה אל מנחם מינץ, גם אל מארלא דברתי, שאם מזמינו השי"ת לבית . . . ולהיפגש שם גם עם . . . עליו לדעת שבתור תל' בתו"ת, עליו

להשפיע שם ולהאיר ולא לקבל ח"ו וכו'. והוא שמע הכל ברצינות. כל מה שדיברתי אינני זוכר, לפי שהמשקה הי' מניעה ואקוה שלא דברתי ח"ו אויס פון וועג. ובלי משקה רעט זיך ניט כלל ווי מיט משקה.

כ"ק אדמו"ר הואיל לציין עיגול מסביב למילים: "הי' מניעה" והוסיף: **ובמילא להשתמש בזה רק בתור יוצא מן הכלל לגמרי.**

דברתי שם ל . . . אודות שתלבוש א שייטל, ומתחילה הייתי זהיר בדיבורי שמא יהי' קטרוג אבל ראיתי אז די זאך לאזט זיך רעדען, הגם שאינה מסכמת - כי כשדברתי קרא לה . . . שתשמע ג"כ ונכנסה ושמעה ובפי לא הסכימה – ומ"מ ראיתי שיכולים לדבר, ואין פגע ואין רע ואולי גם במדה ידועה יכולים לפעול.

כ"ק אדמו"ר ציין עיגול מסביב למילים: "יכולים לפעול" והוסיף: **וצריך שגם נשים צעירות ידברו עמה.**

ג

כ"ג אלול ה'תשי"ד

מכיון שכ"ק אד"ש ענה על הנ"ל "ובמילא להשתמש בזה רק בתור יוצר מן הכלל לגמרי", א"כ אולי אפשר טוב יותר שלא להתכנס, מכיון שבלי משקה איז שווער צו שטעלין דעם ריכטיגען טאן און עס וועט זיין דברים של מה בכך.

ע"ז הואיל לענות: **וויבאלד עס וועלען זיך צונויף קלייבען 10 אידען איז דאך שכינתא שרי', וועט דער אויבערשטער העלפען ומסתמא אויך אהן משקה.**

ד

כ"ח רחמים (אלול) ה'תשי"ד

אינני מבין כוונת כ"ק אד"ש בתשובתו האחרונה אלי: האם הפי' שנשב ונשוחח יחדיו מבלי משקה כלל וממילא לא יהי' אף כמראה התוועדות חסידותי, או האם הפי' שהי' משקה על השלחן און מען זאל צוביסלעך נעמען רק לא הרבה?

כ"ק אדמו"ר תיקן השורה האחרונה ככה: **און מען זאל ביסלע נעמען רק לא הרבה.** והוסיף: **וכל הממעיט ביותר יעשה רושם טוב יותר על המתועדים ובמילא ה"ז משתבח.**

. . . והנה אני החזקתני ואמרתי שאחרי אשר כבר קיבל את המשרה עליו לנצל את כל הזמן והאפשרות לפעול עליהם כ"מ דאפשר, ושיראה לעמוד

בתקיפות נגד ההשתמשות עם המייקראפאן ושחרת בזה אי אפשר, ואדרבה באם האלקים אנה לידו ענין זה מסתמא יש לו הכח והעוז והיכולת לפעול עליהם. והצעת, שבתור חיזוק וסגולה להצלחה ישכים לסליחות בער"ה, ויאמרם אצל כ"ק אד"ש ויתפלל עמנו שחרית וזה ישמש בתור אינספיראציע לשני הימים. (כוונתי ג"כ שהוא ילך למקוה או קודם לסליחות או קודם התפילה לפי שאין בדעתו לטבול עד עיוהכ"פ הבעל"ט), והגם שזוגתו אינה שבעת רצון מזה, מ"מ נשאר שקרוב לודאי יקבל הצעתי.

כ"ק אדמו"ר הואיל לציין כוכב *) ליד המילה "מייקראפאן" והוסיף כאן: יכול להסבירם שזהו היפך השכל של איש נארמאלי לבוא לביתו של מן שהוא, אפילו לבקש ממנו איזה דבר שיהי' ולבקש באופן שהוא היפך פקודתו ורצונו של המתבקש ועאכו"כ בנדו"ד.

ה

מוצש"ק בראשית ה'תשט"ו

ביום שלפני ערב חג הסוכות נסעתי למעונם של הגוטקינס למסור להם את הלעייקיך של עיוהכ"פ של כ"ק אד"ש. והענין מצא הרבה חן בעיניהם. ביארתי להם הענין, והוספתי שזכות גדול הוא עבורם במאוד שעולים במחשבת כ"ק אד"ש בזמן היותר מקודש בכל השנה. שהיתי שם שעה ארוכה, לפי עס האט ניט גיפאסט תיכף אוועקגיין, ודברנו הרבה. דרשו ממני ביאור על המאמר ש"במקום שבע"ת עומדים גם צדיק גמור אינו יכול לעמוד", שלכאורה מי שמעולם לא חטא ופגם הריהו במעלה יותר עליונה?

ואמרתי שיש בזה ב' פירושים: הא' שמי שכבר ניסה בזה וכבר טעם טעם החטא ואח"כ מתאפק מזה, באמת הנהו במעלה עליונה יותר מכמו שלא טעם טעם זה מעולם, וכ"ז הוא כשהתשובה היא בשלימות כדבעי. אך כשהתשובה אינה בשלימות, אז הפי' מפני מה צדיק גמור אינו יכול לעמוד שם, לפני שהמקום עדיין מלוכלך מרושם החטא. והחילוק בין תשובה שלימה לשאינה שלימה, ביארתי מהרמב"ם החילוק בין מי וכו' . . .

כ"ק אדמו"ר מחק כשהתשובה אינה בשלימות אז הפי' מפני מה צדיק גמור א"י לעמוד שם לפני שהמקום עדיין מלוכלך מרושם החטא והוסיף: לחדודי ואינו אמיתי וחבל שאמר זה להנ"ל.

ו

עש"ק נח ה'תשט"ו

. . . כ"ק אד"ש סימן לי "חבל שאמר זה להנ"ל": האם כוונתו הק' שאסע לשם ואתקן מה שקלקלתי?

ע"ז הואיל כ"ק אדמו"ר לענות: לא "קלקל" אבל כדאי ניט אויפוועקין די זאך ואם יעזור הנ"ל יאמר בדרך אגב שזהו להיודי.

. . . נתרחק מחצרות קדשינו משום: שבהיותו תל' תו"ת בחיי כ"ק אדמו"ר נבג"מ, עלה בדעתו להיטיב דרכיו ולהכנס ליחידות לתקן העבר ולקבל הוראות אלהבא. ולמטרה זו התדבר עם המשפיע שלו וגילה לו כל נגעי לבבו, והמשפיע כתב לו צעטיל וכשנכנס וקרא כ"ק אדני"ע את הפתקא פנה אליו ואמר: "מיט דעם קומט מען צו מיר? דאס האט מען גידארפט מתקן זיין איידער מ'גייט אריין צו מיר". ומאז והלאה פילט ער א קרירות צום ענין, לפי שהוא אומר שגילה מצפונות לבבו, לא רק לכ"ק אדני"ע כ"א גם להמשפיע, והר"א סימפסאהן נכנס עמו, וממילא גם הוא יודע מענייניו והי' ללא הועיל וכו'.

והנה לפענ"ד על המשפיע צו ליגען כ"כ בענייני מושפעיו, שיסדר עניינו עמהם כ"כ שלא יקבלו מענות כאלו, ובאם שאירע כך אז על המשפיע צו פארגלעטען ולבאר שגם מענה כזו לתיקון תחשב, או שמסתמא לא נכנס כדבעי מין אן אמת וכו' או לדרוש סידור ענינים מהאדמו"ר עבור המדובר. ולא לעזוב את הענין כך באויר ולדחות ח"ו נפש מישראל.

אקוה שברצות ה' ובברכת וסיוע כ"ק אד"ש יחזור גם . . . לאיתנו הראשון וביתר שאת וביתר עז כמקדם.

כ"ק אדמו"ר סימן 1) ליד המילה "שבהיותו" שבהתחלת הקטע, והוסיף:

1) כנראה אינו רוצה לזכור כלל על היאוש של אימו ושלו – ל"ע – לאחרי האקצידענט – ל"ע ול"ע – ואמרתי לאמו אז שלא תבכה וכו' ויהי' בריא וכו' ותשתדל שיהי' יר"ש וכו'. ולאחרי נפלאות השי"ת שראה בזה גם בעיני בשב' מפתהו היצה"ר שליום ב' אינו כדבעי.

. . . מתאונן אשר אין לו טעם בהדא"ח ואומר שאין לו שייכות לדא"ח בכלל; ושמואל פאגעלמאן הציע לי אולי נְשָׁנָה מקונטרס ומעין למצות האמנת אלקות שבדרך מצותיך או לשער היחוד והאמונה שבתניא, ולי נראה שיותר טוב עבורם עבודה'דיגע כמו ה"ומעיין", אף שבסעמינאר לפני שנה הי' רצון כ"ק אד"ש שנלמוד דוקא הנ"ל ולא עבודה'דיגע. ואולי אין מדמין מילתא למילתא, בודאי יש שינוי בין תמימים לתלמידי מוסד אפיקורסי והאמת הוא ששמואל פאגעלמאן מכירם יותר ממני ובכלל הנהו בר-דעת און מען קעך זיך רעכענען מיט זיין מיינונג. ויואיל נא כ"ק להורות.

כ"ק אדמו"ר מתה קו תחת המילים: **און מען קעך זיך רעכענען מיט זיין מיינונג.**

. . . והנה מעת התעסקותי עם הנ"ל, ווילט זיך מיר אליין ווערען אנדערש, מ'קען דאך ניט לערנען מיט אנדערע. ומעניין איך שתאוות היתר מגשם ואיך ששלום יהיו לי כי בשרירות לבי אלך וכו' און אליין בלייבן פארגרעבט בהנהגה כזו איז מען דאך פשוט א שקרן, וממילא הנני משתדל אליין אמאל צו דאוונען כדבעי. אך מה אעשה גם מה שציווני כ"ק אד"ש ביום כ"ד מנ"א אויס'חזרן בע"פ ב' מאמרי דא"ח ואיזה פרקים תניא והמאמר והדרת שבלקו"ת, למרות כל הארעוואניע שלי גם ה"והדרת" אינני יודע בע"פ, עס קריכט פשוט ניט אין קאפ ומזה יכול כ"ק אד"ש לידע מצבי.

ע"ז הואיל לענות: **יגעתי ולא מצאתי אל תאמין.**

‡

מוצש"ק לך לך ה'תשט"ו

א) . . . והנה עלה בדעתי להיות שיכולים הן להבין דף גמרא בטוב גם עם פ"י רש"י – לפי שבחנתי את בנימין בהדף וחצי שלמד וידעם היטיב, גם כיוון ושאל איזה קושיות שבתוס' – , אולי נכון ללמוד עמהם בליל ש"ק איזה דא"ח אף שאינני יודע מה ללמוד, נכון הי' ללמוד עמהם לכתחילה איזה ענין יסודי, כמו האמנת אלקות שבדרך מצותיך או הביאור ולא תשבית שבלקו"ת פ' ויקרא, או להביא מ"ש באוצ"ח בתחלתו כאשר עלה ברצונו להאציל הנאצלים וכו' שבהוספות ללקו"ת; אבל כל הנ"ל הם בכתב רש"י ויתארך הזמן אצלם בזה, שלא הורגלו היטיב בזמן בכתב רש"י וכו' ושער היחוד שבתניא אולי עמוק ביותר עבורם, ויואיל נא כ"ק אד"ש להוריני בהנ"ל אם נכון ללמוד עמהם דא"ח ואם כן מה ללמוד . . .

ב) מה שכתב כ"ק אד"ש אודות . . . שטרענגע ווערעטר לא הבנתי כוונתו הק', האם שעלי למכור זאת לו – וגם בשם כ"ק אד"ש או שנכון שלא לגלות זה לו, רק שכ"ק הודיעני שמזמן לזמן בעת רצון בעת התוועדות אדבר אדות זה. כי ראיתי אני בעצמי שכל התהלכה עם . . . ד"ל אלו רק תנועה של קירוב, ובד"כ קשה עלי להגיד "שאינו כדבעי" כ"א שהנהו כדבעי אך זה חסר וזה חסר, ובודאי מיט דער צייט כשיאריך ללמוד דא"ח וועט אלץ נתתקן ווערען; באופן כזה דברתי עד עכשיו. ואולי כוונת כ"ק אד"ש במענתו על מה שכתבתי אודות היחידות שלו אצל כ"ק אדמו"ר נבג"מ זי"ע והביטוש שקיבל. ובכל אופן לא הבנתי כוונתו הק' בזה. (ובד"כ כמה מעלות טובות ראיתי באופן הנהגת ביתו, עדי"מ עיניני כשרות ושבת הם עצהיו"ט. הצריך

את זוגתו להדר בענייני אכילה ושתיה; ראיתי שם תלוי אצל התנור בשיעור הקמח וכו' לענין חלה, ולענין ברכה להפריש חלה כשתאפה מעט תדע על בורי' הדין וכו'. וכמו"כ בענייני הכנסת אורחים וכו' ולהתאסף בביתם ללמוד או להתוועד אין שום מניעה ועיכוב ואדרבה. ובפ"י אמרה שכאשר בעלה ידרוש שייטיל וכו' תמלא רצונו תומ"י בלי שום אמתלאות וכו'. ע"כ יואיל נא כ"ק אד"ש להוריני בחסדו ובטובו עוד הפעם בזה.

ג) רחמ"א (ע"ה חדקוב) הראה לי מכתב מכ"ק אד"ש לו. בביאור ב' השאלות של נוי סוכה והשינה בסוכה. והנה עד עכשיו הי' המדובר בינינו אשר אינני בא לקרבו וללמוד עמו כאשר באיזהו מקומן אחרונא, כי הריהו א חסידישער יונגערמאן וכו' כ"א אנו לומדים יחד וכו', ואינני מוסר ענייני לכ"ק אד"ש. ולהיות שבזה מוכחא מילתא בפ"י שמסרתי השאלות לכ"ק אד"ש, אוכל להגיד לו שהשאלות הי' שאלות אצלי, גם טרם ששאלם הוא (והאמת הוא כך) רק אחרי ששאלם, שאלתים מאת כ"ק אד"ש. או אולי כוונת כ"ק אד"ש אדרבה בזה שידע מכאן ולהבא שלא כהנ"ל:

בקטע הא' כ"ק אדמו"ר מתח קו תחת המילים "אם נכון ללמוד עמהם דא"ח", ורשם (1).

בקטע הב' מתח קו תחת המילים "שמזמן לזמן בעת רצון בעת התועדות אדבר אודות זה", ורשם (2).

שם בהמשך, מתח קו תחת המילים: "על מענהו על מה שכתבתי אודות היחידות שלו אצל כ"ק אדמו"ר נבג"מ זי"ע והביטוש שקיבל".

בהמשך, מתח קו תחת המילים: ובפ"י אמרה ורשם (3).

באות ג', מתח קו תחת המילים: "שמסרתי השאלות לכ"ק אד"ש אוכל להגיד לו שהשאלות הי' שאלות שאצלי", ורשם (4).

בסוף המכתב רשם:

- (1) וכל הנדפס מהקונטרסים וכיו"ב באותיות מרובעות
- (2) אבל דעת עצמו
- (3) ולכן יסבירו – מבלי לצחוק עליו – שיכולים שניהם לקדה"ש בכל הסביבה עי"ז ויפה שעה א' קודם
- (4) ראיתי שאין מענה בפיו, אפילו לא בתור דחי' בקש, ובמילא כנראה גם אצל שאר אנ"ש צ"ע הדבר, וכיון שז. . . הראשון שעורר – המענה על שמו.

מוצש"ק וירא ה'תשט"ו

א) בצאת יוסף. . . מאת פני הקודש הביע התפעלות עצומה ואמר שבכמה דברים נצחו כ"ק אדי"ש ואף שבכמה דברים אינו מסכים. מ"מ בכלל עשה היחידות עליו רושם עז, ושבע רצון הנהו מכניסתו. ולהיות שהי' אז שעה ג' בבקר לא הארכנו בשיחתינו והלכנו כ"א לבתינו – אך למנחם סיפר עוד דברים ומהם אשר כ"ק הסכים עמו על הליכתו להפסיקא-אנאלאסיסטקע ומסופקני בזה. ואם כנים הדברים אז עלי להפסיק מתעמולתי לבטל זה.

כ"ק אדמו"ר עיגל המילים "להפסיק מתעמולתי", מתח חץ והוסיף: לא יפסיק (אך לא בשמי, כיון שהנ"ל לא שאלני אם הוא ילד).

ד) אבי שיחי מצד שהעבודה שלו בבית החרושת הי' קשה עבורו, ולהיותו ב"ק ובי"ת ובעת"פ וכו' בקש לו משרת שמשות באיזהו מקומן. והגם שקשה הי' למצוא בביהכ"ס כשרה ושיהי' לו גם פרנסה מ"מ כפיה"נ מצא ביהכנ"ס בני ישראל בשיפסעהד ביי, משכורתו שם \$50 לשבוע ואומרים שיכול לקבל שם עוד כזה זייטיגע הכנסה. ומקוה לקבל מגיסיו בעלי הביה"ח שעבד שם ג"כ סך הגון דמי הענקה. ולהיות שעוד טרם שמצאו שם דירה, הנהו מתארח אצל הוריו של . . .

ביום הש"ק הם אמרו שעשו קנין חליפין, קנוהו בחליפין עבור בנם דובער, שזה איזה שנים שמתארח אצלינו ביום הש"ק. והנה בכל עניני אכוי"ש אצלם בהידורים, קונים בשר ועופות אצל יחזקאל בראד, משתמשים רק בחלב ישראל, על התנור עומד טס כדת וכדין והיא מדקדקת בכל הענינים בהידור ועהציו"ט; ולרגלי רעספעקט עבור אבי הנה כשבא מר . . . הביתה בליל ש"ק, מקדש ונוטל ידיו לסעודה ומברך ברכה מ"ז, ואינם מביטים אל הטעלעוויזשאן כל יום הש"ק, גם אין שומעים להראדיא, אך הטעלעפאן עונים. וכן מר . . . אינו מפסיק לחלל שבת אזוי ווייט האט נאך דער רעספעקט ניט דערלאנגט. דובער אמר על דרך הלצה להיות שענינם של הבוימגארטעניס הי' לקרב את הוריו ולא עשו בזה כדבעי ע"כ הוליכם השי"ת שם בשלשלאות – בחסד וברחמים –.

אך אבי שיי פילט זיך אומבאקוועם כשמתארח בבית אשר בעה"ב נוסע לעבודתו ושעונים שם הטלפון ביום הש"ק. ולהיות שהתיישב עמדי, איני יודע וואס פאר א שטעל צו נעמען בזה.

כ"ק אדמו"ר רשם עיגול סביב המילה "הלצה", ורשם: מפני מה "הלצה"?

בסוף הקטע הוסיף: ישתדל בנעימות לבטל כל הדיבור בטליפון.

ה) . . . גם אינני יודע האם עבור סך קטן בזה לוינט זיך לקנות אינשורענס חדשה ולייסענס חדשה ורעגיסטריישאן חדשה, כי עבור להנהיג ילדים לביה"ס צריכים כ"ז, וזה עולה לסך הגון ואולי עדי אדע אם יש ממש בזה, אנהיגם כך בלתי כל הדברים הנצרכים.

כ"ק אדמו"ר הואיל למחוק המילה "אנהיגם" והוסיף: אין לעשות בזה.

לאח"ז הוסיף: ה) זאל ער ניט מאכען קיין קונצען ניט מיט די קאר ער זאל ארויסנעמען אלץ וואס מען דארף: אינשורענס, וכו'.

ט

אור ליום ב' ויצא ה'תשט"ו

רצוף כאן מכתב שקבלתי מהתל' מנחם מענדל ב. וחשבתי שנכון שכ"ק אד"ש יקראהו. וחבל שאין שם בבאלטימור א' שילמוד עמו דא"ח.

ע"ז הואיל לקבל מענתו הק': * לברר אם הר"ד שי' פ. שייך לזה.

. . . רעייתו שגם היא מלומדת קצת יש להם שאלות וספיקות וכו' אף שאין הזמן גרמא לענותם – אך אקוה שיהי' בידי גלייך צו מאכען די אלו ספיקות ששמעתי, ולשום זה חשבתי שיהי' נכון שאשבות אצלם ש"ק אחת ואז בליל ש"ק וביומו יהי' די זמן ובמנוחה להתעסק בזה, ובאם אסדר זה חפצי לשמוע הוראת כ"ק אד"ש בזה.

. . . הנהו מעט ענטוישט על שכתב איזה מכתבים לכ"ק אד"ש בשאלות אחדות ולא קיבל שום מענה עליהם וכפה"נ זה גרם ריחוקו מחצרות קדשנו. אך כעת מתכוון להכנס ליחידות.

בקונטרס ומעיין הננו עומדים כעת במאמר ה' באמצע פרק ב' וחסר אני אותיות ההסברה להסביר עניני הקבלה בטוב טעם; עד"מ במאמר ה' פ"א כנס"י למעלה שהוא בחי' מל' היא נש"י שלמטה . . . בחי' מלכות היא מקור המהווה ומחי' עולמות, וכו' שזהו בחי' הארה לבד וכו'....

יואיל נא כ"ק אד"ש להורות האם לגמור וללמוד הלאה בס' קונטרס ומעיין או יותר נכון להפסיק ולהתחיל ענין אחר – ואולי במאמרים ופרקים דלקמן יהי' בנקל ההסברה.

בסוף קטע הא' ("כ"ק אד"ש בזה") הואיל כ"ק אדמו"ר לרשום (1).

בהתחלת קטע הב' לאחרי "על שכתב", רשם (2).

בקטע הד' לאחרי המילים "לגמור וללמוד הלאה", רשם (3).

בסוף המכתב רשם:

(1) כדאי הדבר

(2) מתי?

(3) להמשיך הלאה, אבל – אם יועיל, אפשר לדלג איזה פרקים, או עכ"פ לקצר בהם בביאור שמתבארים בארוכה במק"א וכאן אין ענינים אלו עיקר המרוצה בקונטרס זה.

›

ג' ויצא ה'תשט"ו

בענין הנהגת הילדים של ר"מ ט. הנה נודעתי. . . כשהמנהיג נוטל שכר עבור הנהגתו, אבל כשאינו נוטל שכר אז אי"צ לכל הנ"ל.

וממילא כשגמרתי עם רמ"ט הנ"ל על חודש, גמרתי עמו שהנני מקבל את הכסף קעש וגם זה בתור הוצאות הקאר-גאזעלין, אויל וכו'. ולפי"ז הרי אני מנהיג בלתי שכר.

ועל סמך זה התחלתי ביום ג' דשבוע שעברה לנהוג את הילדים. ואתמול לילה קבלתי מענה מכ"ק אד"ש לשלילה על שאלתי דמוצש"ק וירא. ובאם שגם אחרי ביאור זה דלעיל הנה נשאר גם כן דעת קדשו לשלילה, אז אוכרח להפסיק מחר בקר ולתשובת כ"ק אד"ש הנני מחכה.

ע"ז הואיל לקבל מענתו הק': השלילה היא רק על הנ"ל בניהוג האוטו שאינו מתאים להחוק.

יא

מוצש"ק ויצא ה'תשט"ו

(7) יצחק . . . ומנחם . . . שניהם התחילו לדקדק בנידון להיות לבושים בט"ק תמיד, במה שהי מתרשלים לפעמים. וכמו"כ התחילו לרחוץ את ידי בנס שניאור זלמן בבוקר בקומו בשינתו.

ע"ז הואיל לענות: בנוגע לעצמו שאינו רוצה בחפזון אין למהרו שאינו מתאים להחוק.

8) והנני בזה רוצה לכתוב אודות ענין המעיק לי זה זמן רב אשר הרבה חסידים ובפרט האברכים תמהים במאוד אודות זה: וזהו בלתי סידור הגשמיות של התלמידים הרוסים בפרט; הינו שארוחת הערב אוכלים קודם שעה השמינית ערב וארוחת הבוקר אוכלים עד אחרי שעה 10-11 בוקר. וממילא להיותו שבנתיים אין נותנים להם כלום וגם הקאפע נותנים להם אחר לימוד הדא"ח, והרבה תלי דברו ביניהם אשר עס חלשיט זיי די הארץ והרבה מאריכים בשניה ואינם באים לסדר הראשון משום זה.

כמו"כ ביום ו' עש"ק אינם נותנים עבור התלי די עבור ארוחת הצהריים וגם מבלעדי זה מאריכים התלי ואינם מתפללים עד שעה 8 ערב, נמצא שאין להם מה לאכול כל היום משך 10 שעות. וכמו"כ במוצש"ק אין מכינים עבורם ארוחת ערב ונמצא שבין סעודת יום הש"ק עד ארוחת הבוקר של יום א' אין להם מה לאכול חוץ ממה שאי מחנות מכולת מביא מעט דג מלוח וכו' אשר יש הרבה שמתביישים לאכול את זה.

ומלבעדי זה הנה ב"פ בשבוע נותנים עבור התלי מיני בשר המזיקים לבריאותם פעם אחת "האקפלייש" ופ"א. . . אשר אחרי האכילה ביום המחרת מרגישים הרבה תלי כאב-בטן ושלושול וכו'. ולהיות שאין א' וואס זאל זיך פאר זיי אננעמען, כ"א אשר לתבוע מאתם ולהוכיחם ולמצוא חסרונות עליהם ע"ז יש הרבה בעלנים. ולהיות שהאברכים שהנני לומד עמהם שאלוני ג"כ כו"כ פעמים מה טעם על סדר זה, וראיתי כ"פ איך שאשתו של מנחם מינץ שולחת מיני אוכל עבור אחדי התלי. ולפענ"ד לא הי כ"כ קשה להכין עבור התלי הקשישים שלומדים דא"ח קודם התפילה איזה מיני מזונות וגם הקאווע, וכמו ששמענו איך שהי הסדר בליובאוויטש וגם בראותי כל עיר על תלה בנוי ועיר האלקים מושפלת עד . . . למה דוקא יסדרו אשר חומותינו לא יאכלו כדבעי ולא יהי להם די צרכם.

גם ועד המצמצם הרי ת"ל כאו"א בביתו אין חסר לו כלום ח"ו – והשי"ת יתן אשר בכל בתי התמימים ואנ"ש לא יחסר כל טוב גשמי ורוחני בתוך כל אחב"י – ולמה יביטו בעין שמאלית על התמימים שלומדים כעת בישיבה וד"ל).

ע"ז הואיל לענות: מפני מה אין התל' תובעים זה?

יב

מוצש"ק וישלח ה'תשט"ו

(ב) גיסי נחמה אשת אחי נבחרה להיות היושבת ראש של נשי חב"ד הצעירות, וכבר הדגשתי לה וגם לבעלי אחדות שאר החברות, נחיצות הענין לשתף בזה אותן שעדיין הן בבחי' רחוקות, כמו אשת . . . וכו' מלבד להמשיך פשוט נשים "מהחוצה" . . .

כ"ק אדמו"ר רשם מס' 2) לאחרי המילים "נחיצות הענין", וכאן הוסיף: (2) **נחיצות במאד מאד.**

(ו) . . . – מובן שזה מכנסיים הנעשים מתחילת ברייתן רק עבור נשים – כי לא אוכל צופיל צו כאפען אויף איין מאהל וגם הכל צ"ל בקירוב גדול בכדי שנשאר גם גוטע פריינד גם להבא וד"ל.

כ"ק אדמו"ר רשם עיגול סביב המילים: **הכל צ"ל בקירוב גדול.**

(ח) מיכל פאזנער נתמנה לטשעפליין כללי של כל הבוי-סקאטס היהודים בברוקלין. ויש ב' מיני פרסים שחולקים להסקאוטס המצטיינים ונמסר זה לידו לחלק, היינו לאשר הוא יאמר שהצטיין, לזה ימסר הפרס. ועי"ז ישנם בידו. וכבר יש מהם ט"ו בחורים בין שנות י"ג-וט"ז אשר הסכימו ללמוד פעם בשבוע לימוד תורני. ובבית שהנהו דר בו, דר שם ג"כ רב א' ושמו בעריש ערליך שאומר שמשתייך לכ"ק אד"ש ושהוא רוצה להתעסק עמהם, ואם זה אמת שיכולים למסור הדבר לידו טוב יהי במאד כי אני אין לי עוד פנאי לקחת עלי יותר.

ע"ז הואיל לענות: **אולי אפשר לסדר שהפרסים יהי' עניני קדושה (סי' תנ"ך וכיו"ב עשה"ק) כמובן בכריכה יפה וכו' מגורת חנוכה, תיק למזוזה.**

(י) יואיל נא כ"ק אד"ש לענות על כל הצריך מענה במכתב זה וגם אודות הגבלת זמן היחידות עבור אברהם י. ג.

ע"ז הואיל לענות: **כבר כתבתי שאין למהר.**

יג

ערב חנוכה ה'תשט"ו

(א) שלום דובער שמטוב ביקש שאזכיר עוד הפעם אודות הכניסה של התלי' הלומדים דא"ח בבעלקינס-אינסטיטוציע, וכעת יש לו ב' . . .

כ"ק אדמו"ר מתח חץ ליד המילה "שאזכיר", והוסיף: **מהו החפזון.**

(ז) שמעתי שבליל אור ליום ועש"ק יחלק כ"ק אד"ש דמי חנוכה מידו הקדושה ולהיות שבשנה העברה זכיתי אשר כ"ק אד"ש נתן לי אף מבלי התעוררות שלי, מסתמא גם השתא כדאשתקד. ולהיות שבאותה הלילה הקביעות עם האברכים, לפ"ד אין נכון לי להעדר ועי"ז שלא לקבל מידו הק' (אף שע"י אחר יוכל כ"ק למסור לי), כי הרי זה כל חלקי מכל עמל. ומ"מ להיות שהנני יודע נחיצות הענין של הלמוד הנ"ל, הריני שואל עבור הוראת כ"ק אד"ש בזה.

כ"ק אדמו"ר מתח קו תחת המילים: **נחיצות הענין של הלמוד הנ"ל**, והוסיף כאן: **ויקבל אח"ז**.

(ט) אודות הפרסים של הבאי-סקאוטס: הנה מהצנטעראלע של הבאיסקאוטס נותנים הפרסים, והפרסים המה טראדיציאנאלע וא"א להחליפם. ואולי כוונת כ"ק אד"ש שיוסיפו למקבלי המעדאלען גם שום עניני קדושה; או אולי כוונתו שיוסיפו איזה פרסים נוספים, עד"מ עד עכשיו קיבלו ב' מצטיינים פרסים ומעתה יהי ד'. וזה לא יהי טוב לפ"ד כי הרי מקבלי המעדאלען יהי להם המעדאלען חשיבות יתירה ומקבלי התשמישי קדושה לא כן, ובזה הרי ח"ו נעשה מקדושה-חולין.

ליד המילה "טראדעציאנאלע" ציין כ"ק אדמו"ר כוכב (*) וכאן רשם: * מה?

יד

א' ויגש בדרי"ח טבת ה'תשט"ו

(ג) המצב דסעודת יום ועש"ק הוטב במעט. היינו ששולחים בצים יותר ולחם יותר וגם דג מלוח, אך ליל ש"ק ויומו שורר שם הפקרות גדולה להיות שאין שם שום משגיח – חוץ משמואל . . . שהשגחתו אינו השגחה מעולה. והבעסערע בחורים עסוקים המה כ"א בלימוד הדא"ח ובתפלה באריכות יותר, ומשו"ז הנה הטשאלענט נאכל לגמרי כו"כ פעמים בליל ש"ק. ואלו המתפללים באריכות ביום הש"ק אין להם מה לאכול אח"ז. וכמו"כ ברוחניות ג"כ הנה ההפקרות גדולה שישנם כאלו מהצעירים אשר אין יודעים כלום בהלי שבת, ועי"ז רוקן זיי אראפ את הקדירה מע"ג האש למקום צדדי מקום אשר גם למדריגת היס"ב לא יגיע, ולהיות אשר אין שם משגיח או עלטערער, ויד הכל משמשמים שם, הנה הצנועים מושכים את ידיהם לגמרי משם און זיי באנוגענען זיך במעוט דמעוט רק בכדי לצאת י"ח דסעודת יום הש"ק. וקרה כבר - יותר מפעם אחד - אשר מצאו תלי חדש ביום הש"ק מטגן בצים ע"ג האש. ופי' הדבר: התלי החדש עוד טרם שיודע איסור בישול וטיגון

בש"ק, רק אם הי' אסור למי שהוא לגשת להכירה בש"ק וואלט צו דערצו ניט גיקומען. וקטנה מזו יש בסי' הלכתא רבתא לשבתא, עד"מ אין הכל יודעים שאסור לערות מכ"ר שעל גבי האש על מאכלים קרים וקרושים, ועכ"פ אדמוה"ז שאנחנו חסידי ומקושריו וכו' בודאי הריהו הפוסק עבורינו והוא אומר שיש בזה ספק איסור סקילה ר"ל, ועוד כהנה. וגם מצב הנקיות היא גרועה במאוד מטעם חסרון ההשגחה. והנה יש בזה עוד כמה וכמה ענינים, אבל התדברתי עם ר"ז קאזיניץ והחלטנו אשר נייסד בעצמנו קאמיטע אשר תחקור ותדרוש את כל החסרונות ולהגישם לפני הרש"י שי ולפני ועד המצמצם שיתקנו המה את הדברים כי אין הצר שוה בנזק המלך. ואם כ"ז לא יועיל אח"כ באין ברירה נגיש את הדברים לכ"ק אד"ש.

כ"ק אדמו"ר מתח קו תחת המילים "והחלטנו אשר . . . ועד המצמצם", מתח חץ וכתב:

מה נעשה בזה.

ד) עם שמואל . . . נעשים עוולות גדולות אשר השי"ת יעזור שלא יגיע למדרגת מעוות לא יוכל לתקון.

הנה כתב איזה מכתבים לכ"ק אד"ש. על מכתב א' אַחַר מקבל המענה את המענה כג' שבועות כמו שכבר הודעתי. ואח"כ קיבל מענה מכ"ק אד"ש שלהיות שהמשפיעים יש להם ערפארונג יותר ממנו, ע"כ עליו לסור למשמעתם. והנה נתנו לו בשביל חברים ב' או ג' כאלו אשר אין באים לדא"ח בזמן... לא די להם במה שאין עוזרים לו כלום כ"א מען שטערט בפו"מ. והמכה בפטיש האחרונה הי' בליל אור ליום ועש"ק העבר, כאשר שאל מאת המשפיע שיגיד לו הטעם האמיתי מדוע הרהו מוסר נפשו בכדי שלא ידע דא"ח ושלא יהי' לו שום געשמאק בדא"ח, וע"ז ענה לו ווייל ער וויל ניט אז ער זאל אוספירהען, וזה גרם לו שבירה כללית. שערות הראש שלי . . . בשמוע זלזוליו על ההנהלה ועל המשפיעים . . .

והנה אחרי אשר הודעתי את כ"ז, רוצה לדעת אולי כוונת כ"ק שאסלק ידי מכ"ז ובל אתערב בריב לא לי. ואבקש שכ"ק אד"ש יענה מענה ברור ע"ז ואני מסור ונתון וברמיזה א' אפסיק מכל וכל.

כ"ק אדמו"ר מחק המילה שאַסַלַק, וכתב מעל גבי': לא.

לאח"ז תיקן "ובל אתערב בריב לא לי", ורשם "אבל בדרכי נועם".

טו

ה' ויגש תשט"ו

. . . כל הענינים וההידורים שבביתם כמו טבילת כלים, אך ורק חלב ישראל, בשר ועופות דוקא גלאטע, מעשה אופה מנחתום שומר תומ"צ וכו' בכ"ז יזהרו גם הלאה, בכדי אז די קינער דובער ורעיתו יוכלו לבקר אצלם ושיהי' מצב הכשרות כמו אצלם ממש. גם אמר לכל הבחורים שביתו פתוחה לרווחה בכל זמן שירצו לבוא ולהתוועד בביתו למלוה מלכה והדומה. זיינען זיי זייער ווילקאמען וכו'. ומובן שאנחנו מצידנו ג"כ שבחנהו והודינו לו והי' הוא והיא מאד שבעי רצון מכל הנעשה.

לאחרי המילה בביתו, רשם כ"ק אדמו"ר * וכאן הוסיף: * לעשות זה בזמן מתאים כדי שלא יאמרו שרק בשביל בנם עמדו בקישור אתם ע"ע

טז

עש"ק ויגש ה'תשט"ו

א) רצוף כאן מכתב מאברהם פ. מארץ ישראל שכתב לבית דודו, כבר הודעתי אודות המברק ששלח, ובהיות שחושבני שהפ"ש הזה יגרום ענג ושביעת רצון לכ"ק אד"ש ע"כ הנני שולחו.

לאחרי המילה "מכתב" רשם כ"ק אדמו"ר 1 ולמעלה הוסיף: 1 מש"כ ע"ד ההרצאות "השבת אות והחסידות" מחרפים בהם את הבעש"ט ותלמידיו – אבל יש לחשוש שאם יכתוב לו זה - יגרר בו את היצר לשמעם בדוקא.

כמו"כ מתח קו תחת המילים "יגרום ענג ושביעת רצון לכ"ק אד"ש".

ב) באסיפת הנשי חב"ד השתתפו גם מרת חנה אשת ר"מ שארפשטיין וגם מרת חנה רויזע אשת רמ"א מינץ, אך הן טוענות אשר מרעבעצין מ. נואמת פסוקים ומאמרי רז"ל בלתי תרגום וביאור שעפ"י רוב הכל ממעל להשגת רובן.

ע"ז הואיל לענות: יבקשו להסביר ותעשה כך (אולי מחפשות אמתלאות להשתמט מהשתתפות, אבל יש להשתדל שישתתפו וכן פרענקיל – וביותר).

ה) התל'. . . משיל"ה הנהו ת"ל לומד בטוב בישיבת ר"ח יוסף. הנני מקבל גירסען טובים ממנו מראמ"מ פלדמאן ומר"א בארנעטסקי, גם ביר"ש ובהנהגה וואקסט ער בטוב. ע"ד משל ביקש ממני שאשיג עבורו מזוזות, כי המזוזות בביתו זה יותר מעשרים שנה שלא בדקום וגם אז כשקנום אפשר שהיו נדפסים ולא נכתבים וכו'. כמו"כ היום בלמדנו (עכשיו הנני מסיים המכתב במושצ"ק) בקיצושי"ע הלכות מליחה, אמר שעכשיו הנו

רואה שזה מה שמונע מלאכול בשר בביתו זה כשנתיים, דבר טוב עשה כי עפ"י מה שלמדנו בשו"ע הרי אין המאכלי בשר שבביתו כדבעי.

כמו"כ למדתי עמם המא' אין הקב"ה בא בטרונני ואח"כ ב' מאמרים מקונטרס י"ט כסלו שנה זו, והנה הוא משתדל להבין את הענינים ומתענג כשמשגי איזה ענין ובפרט המ' השני הי' עמוק מאוד עבורו ומ"מ השתדל במאד להבינו. אבל מה אעשה עמו שאין לו שום חפץ ורצון לבוא לחצרות קדשינו ולהשתתף בהתוועדות עם כ"ק אד"ש ואין לו שום התענינות בענינינו, וכל מה שהוא נוטל חלק בכ"ז הנו אך ורק בשבילי.

ע"ז הואיל לענות: אין ללחצו בזה וסו"ס מתוך שלא לשמה כו'.

ז' בשבוע זו סידר חיים צימענד אשר יוסף ט. יאמר הדא"ח מן הספר וכן הי'. הוא אמר ותרגם, ואני בארתי. והנה הוא זוכר הרבה ממה שלמד מה שהכניס לתוך הלמוד.

כ"ק אדמו"ר מתח קו תחת המילים "אשר יוסף . . . הדא"ח" וציין כוכב *, ובצד רשם: * טוב במאוד ויקרבו יותר מכמה הסברות ושקו"ט.

והנה בעצם הלמוד שואלים תמיד מדוע יש כ"כ כפל הלשון. עדי"מ למדנו מאמר ו' פרק א' ובי', ובד"כ הענין שספי' המל' היא צמאה מצד ירידתה שירדה ונתלבשה בבי"ע, ושהיא המקור לבי"ע וכו'. ענין זה נאמר ע"כ כו"כ פעמים ובפרט בה' פרקים אלה מדמים הנשמות לספי' המלכות וספי' המלכות להנשמות, והענין נכפל ונשלש כו"כ פעמים ובפ"ב עצמו בתחי' אומר וכן הוא גם בנשמות, ואח"כ מבאר אודות הנשמות ואח"כ שוב אומר וכמו"כ הוא בחי' המלכות, וממילא שואלים למה חזרת כל הענינים הללו? ולכאורה הי' יכולים – כביכול – לקצר הרבה בזה. וחסרים לי אותיות לתרץ שאלותם אלו. וכמו"כ מקודם כשמדבר מהרוח שטות דאפי' כו"כ פעמים אשה המנאפת וכו' היתה מושלת ברוח תאוותה וכו' ענין זה ג"כ נכפל ונשלש וכו' כו"כ פעמים, וכל החזרה נראה כמיותר.

ע"ז הואיל לענות:

- (1) א"א לביהמ"ד בלי חידוש
- (2) כו"כ פרשיות בתוש"כ וסוגיות בתושבע"פ הוכפלו וכו' (נשיאים)
- (3) כשיזדככו ויזכו להרגיש שזהו חכ' אלקית והאלקות עיקר לגבי שכל כמובן אפילו לפשוטים יתמהו ע"ע שהי' קשה מעיקרא.

אור ליום ה' ויחי תשט"ו

אודות נידון הנסיעה לבר מצוה אצל בנו של יהושע ווילענסקי.

הואיל לענות: עס איז זעהר א גלייכע זאך. ובהיות שהיום פ' ויחי ידברו שם מש"כ בהיום יום שגם בארצמ"צ הי' הויחי יעקב וארץ מצרים ואמריקא משתוים בזה אשר בשניהם יש ערות הארץ ומיטב הארץ וע"י הלהורות לפניו קען מען אויסארבייטען דעם מיטב הארץ שיהי' יותר טוב גם מאר"י.

חי

מוצש"ק שמות ה'תשט"ו

(ו) גיסתי מרת נחמה אמרה לי אשר בהיות שהסעריע לעקציעס של רעבעצין מ. עומדים להסתיים, ואשר שמרגשת שעבור הנשים המשתתפות באסיפות הנשי חב"ד שעל ידה צריכים להכניסם בתוכן א ווארימקייט, למשל מדברות ביניהם אשר בעליהם אמרו שדבר זה לא יכלו ולא יכניסו להבית על הכלים, וממילא אין עושים ככה כ"א שלא בידיעת בעליהן ובאמת צריכות להבין שמה שנגד רצון בעליהם לרגלי התומ"צ אסור להן אף בעת שבעליהן אינם יודעים כלל מזה.

ולדעתה צריכים, אשר אברך חסיד מסור ונתון וכו' צריך לבוא ולהרציא לפנייהם להכניס להן א חסידישען געפיל שיהי' להן והיגבה לבן בדרכי ה', ולא שיהי' להם כל ענין לעול ולמס"נ וכו'. וזה א"א לקבל מרביצין מ. כל עיקר, ראשית שאין לה בעצמה כל געפיל, כי אצלה הכל במדידה והגבלה "יעקיש" ובכלל היא מחזקת עצמה למעלה הרבה מכל הנשים ואינה חברה עמהן כ"א שמדגשת בפירוש שה"ה "המשפיעה" והן המקבלות.

כ"ק אדמו"ר מתח קו תחת המילים "ולהרציא . . . והיגבה" והוסיף (1).

בענין ז. : הנה בש"ק פ' ויחי שבת כאן ז., וז. אצל הוריו. וטרם בואו לכאן אמר שמתארח אצלם רק בתנאי שחנותם תהי' סגורה, והיתה סגורה. והי' להם ענג שבת רב שישבו כולם יחד אצל השולחן וזמרו זמירות וכו' אף שדוב אומר ששמירת שבת כפוי' כזה אין לה קיום ומתחרט על הכפוי' הנ"ל, ואני הסכמתי עמו. אבל אינני יודע האם הסכמתי נכונה היא, אפשר שבנידון זה טוב כפוי'?

אבל אחיו שמואל כפה"נ אינו עדיין שבע רצון אף מלמודו בכאן, הגם שלומד טוב נגלה עם קהת ווייס, וכפיה"נ יודע לפי"ע בטוב את למודיו מ"מ כאשר מתבונן בטוב בקהת ווייס וביהודה מארלא, איך שהם יר"ש און אזוי אפגעהיט בכל הענינים הנה פאלט ער ביי זיך אראפ שיודע בבירור שאינו

כמותם ולא יהי כמותם, וא"כ הריהו "איפוקריט" וכו' ומשו"כ בוער בו התשוקה להכנס לצבא. ואחיו ד. הנה אמר לי שדעתו שבצבא וועט ער זיך אויסמענשלען, ואני אמרתי שגם "אויסאידלען" פי שח"ו יהי שם אויס-איד היל"ית, כי הוא מכאלו אשר נתפעלים במאד מהסביבה ולפי שמעודו לא הי' לו שום חוש חזק עבור אידישקייט, וגם אין לו שום תקיפות באידישקייט והן ולא רפיא בידו.

כ"ק אדמו"ר מתח קו תחת המילים "טוב כפי'?" ובצד רשם: ג"כ וכלשון אדה"ז (תניא ספכ"ה: ויחוד זה כו' נצחי כו').

לאח"ז מתח עוד קו תחת המילים "אבל אחיו . . . מלמודו בכאן" והוסיף (2).

עוד טרם שהייתי אצל נתן ק. עוד הפעם, וכעת אשתו אינה בקו הבריאות וממילא אי אפשר הדבר עד שתבריא. ובכלל בתעמולה עם מנחם מ. וכת דילי לפעמים פאל איך אראפ, כי רואה הנני שהם מאוד רחוקים. למשל בשבוע זו דברתי עם יצחק פ. בארוכה קודם הלימוד בעת הנסיעה לשם שבהיות שהוא כעת באמצע "אויסגייעניטען", מסתמא יראה שהעזר שיבחר תהי' מבית יהודי ושתלבש שייטיל וכו' וענה לי בשלילה לכל הענינים האלו, שאינו סובר שצריכים דוקא שייטיל וכו' וכל דיבורו ואופן דיבורו הי' כזה שקשה הי' לשמוע דבורו, וע"ד "שהשומע צריך לקרוע בשמו", והגם שרוב דיבוריו הי' בכדי להקניטני, לפי שראה אז איך נעם זיך צום הארצען מתחילת דיבוריו, וממילא הוסיף עוד בכדי לראות היאך איך וועל דאס אויפנעמען, מ"מ הרגשתי שבתוך דיבוריו יש מעט שאומר באמת.

כ"ק אדמו"ר מתח קו תחת המילים "פאל איך אראפ" והוסיף (3).

וכן השאר, ט. בא רק פי"א לב' או לג' שבועות וגם מנחם לא ראיתי עליו פעולה גדולה, והגם שמה שלומדים דא"ח ומעט שו"ע זה בעצמו הנהו פעולה, ובפרט שהוריו אמרו לשמואל פאגעלמאן שמכירים לי טובה שמעת שלומדים אנו ביחד התחיל שלא לנסוע לבית חמיו על ש"ק באמרו שאינו חפץ שבנו יתרגל לראות את החילול ש"ק של אביו זקנו שם, ובד"כ שונה יחסו לחצרות קדשינו וכו', אבל הזזה אפי' כלשהיא לא נראית עליו בפו"מ, אפי' בנוגע להעמדת מים אצל מטתו כמו שכתבתי כבר. ואפי' רמ"א ש. שהנהו א חסיד וכו' מ"מ ליגט ער ניט באמת אינעם ענין אויף לראות שזוגתו תשתנה לטובה במשך הזמן – ואדרבה – יש דברים שהיא צריכה לפעול עליו. עד"מ, קרא ספר כזה אשר היא אמרה פע ס'איז א שאנדע אזעלכעס צו ליינען וממילא אח"ז קשה לו לפעול, מה שתאמר לו טול קרה וכו'.

וכן בנוגע לעצם הלימוד: עד"מ למדנו בשבוע זו שיניקת החיצונים היא בב' אופנים: א' בדרך אחוריים וכו' מכלים חיצוניים דמלי, וב' ממקיף העליון. והנה מקיף העליון נתבאר שם בארוכה שזהו ענין ארך אפים ורב חסד וכו' אבל אופן הא' לא נתבאר שם. וחפצים המה ניט אנדערש שאבאר מה זה בכלל כלים דמלכות ומה זה כלים חיצוניים דמלי. והגם שאמרת להם כאשר הורה לי כ"ק אד"ש שכ"כ דברים אכמ"ל בהם, ושנבארם בזמן אחר, מ"מ אמרתי זה בשם עצמי ולא בשם כ"ק אד"ש, כי תפסתי שכך כוונתו; וממילא לא יועיל, כי הם רוצים ביאור מספיק על אתר. ויש כמה ענינים שכבר ביארתי להם לשביעת רצונם אבל לפי שידיעתי בדא"ח קלושה היא במאד – מטעמים ידועים – יש כו"כ דברים אשר גם לי אינם ברורים וממילא א"א לי לבארם להזולת. חפצם אשר בשו"ע נתחיל בשבוע זו ללמוד הלי פסח בשו"ע אדמוה"ז (ולפי"ד יותר טוב ללמוד קיצושי"ע עם מסגרת או הפי" של המנחת שבת שיש ממנו ספר מיוחד על הלי פסח) אבל הם חפצים דוקא ללמוד שו"ע אדמוה"ז.

כ"ק אדמו"ר מתח קו תחת המילים "היא בב' אופנים" והוסיף (4).

וכאן בסיום מכתבו הואיל לענות:

- (1) מי הוא המתאים? ולא דוקא מאנשים. ולהנשים צ"ל, שכבר הגיע הזמן שהרגש הלב לא יהי' צריכות להתעוררות מבחורין
- (2) להתאמץ שלמודו כאן יומשך ככל האפשרי, וכל יום ויום – מציאה גדולה
- (3) נפילת רוח מזה – מחלישה התעמולה ובמילא מקורה בלעומת זה ובמילא צ"ל תנועה לקצה השני. ותוספת התעמולה באופן דיפלומטי ומן הקל אל הכבד.
- (4) הוספות לתו"א קב.ב. דרמ"צ ע"ז ב.

יט

מוצש"ק וארא ה'תשט"ו

אברהם י.ג. דיבר אתי הרבה במשך היותו בכאן ביום הש"ק כי יש לו שאלות ופראבלעמען ואינו פותרם בעצמו והוחלט אצלו שאני אשאל את כ"ק אד"ש עבורו.

בהיותו מאד מוצלח בהדרכה ופעדאגוגי' שבמשך איזה שנים הי' המדריך הראשי במחנות הקיץ של הסעמינאר, והי' אצלו בהצלחה מרובה והנה המנהל דשם הציע לו שיקח ע"ע להיות המסדר הראשי של המחנה היותר גדול שלהם בקאניטיקאט סטייט, ומלבד משכורת הגונה עבורו נותן לו

עקספענס אקואנט. ובהיות בתור מסדר הראשי Program Director בכוחו לסדר אשר בזמן של Arts & Crafts יתלו הנערים ציניות בבגד ארבע כנפות, ושיעשו סוכות ויוכל להכניס ענין של קדושה בכל ענין וענין דשם. גם התנה עמהם שבימי תחילת חודש אב לא יתגלח, ושביום הש"ק יהי ע"פ שו"ע בכל הפרטים וכו' און זיי גיין איין אויף אלע זיינע תנאים. ובקיצור חפצים המה במאד שיקבל עליו המשרה הזאת.

כ"ק אדמו"ר מתח קו תחת המילים "להכניס ענין . . . וענין דשם" וכמו"כ מתח עוד קו תחת המילים "און זיי גיין . . . תנאים" וכאן הוסיף: ועוד יותר יוכל גם למנוע אחרים ויודיע עד"ז מקודם.

והוא מסופק בזה מצד כו"כ סיבות. ראשית כל, מסופק הנהו שבזה יהי "נותן יד לפושעים". וכן קרה כבר, אשר המחלקה שהי' תחת ידו והשגחתו הי' במאוד מצויין ובמילא כל הבעה"ב האמידים הובאו לשם לראות, ובהיותם מאד שבעי רצון נתנו ממון הרבה. ובפרט בכאן אשר יהי כמעט הבעה"ב האחד ובמילא יהי הוא הסיבה להטבת מצבם החומרי. גם כעת הנהו מקיים כל דין ודין משו"ע שיודע ממנה, ובכלל זה אין לו שום ענין של אויסגייעכץ של מה בכך, כ"א כמשציעים לו שידוך בזה מתענין, ואינו רוקד בריקודי תערובת וכו', ומתיירא ששם במחנה הקיץ שיהי שם בחורים ובתולות גם יחד, שמא לא יוכל לעמוד בתקיפות כמו בהיותו בעיר.

כ"ק אדמו"ר עיגל המילים "יוכל לעמוד בתקיפות כמו בהיותו בעיר".

גם יש לו שוועריקייטען בנוגע למאכלי בשר, אך יוכל להכין בעצמו כמו שעושה בכאן שאוכל בחדרו ממה שמכין בעצמו ואינו אוכל בהתמחוי שלהם. ובכלל מסופק הוא האם להשאר שם שרואה שאין זה עבורו ומחשב חשבונות אולי להכנס לשיבה ללמוד לזמן הבא, או ליסע הביתה ללאס אנדזשעלעס מקום שיש שם ישיבה (כמדומני מתורה ודעת).

נסיעתי צלחה תתחיל איה"ש יום א' ער"ח בערב ובדעתי להתעסק יום א' שלם בבאסטאן ובוואסטער ואח"כ יום א' בספרינגפילד, ואח"כ יום א' בניו הייווען וברידזשפארט. האם זה אינו כפי הוראת כ"ק אד"ש שכתב שלא למהר בחזרה?

ע"ז הואיל לענות: מהו התפוזן?

כ

מוצש"ק בא ה'תשט"ו

(א) נסעתי לבוסטון עם . . . וחפצתי תומי ליסע לוואסטער, אך שהם החליטו שבלילה יהי התוועדות בבית רי"פ קרינסקי וכן היי. בלילה התוועדנו בביתו, במשך היום בקרתי בהישיבה דשם, והזמינוני לבקר את ב' הכיתות של ר' חיים צימענט ושל ר"מ דובינסקי. ומאוד נתפעלתי מהכחה של ר' חיים צימענד, לפי דעתי הנהו מלמד ככוונתם של מייסדי תו"ת, הנהו מסור ונתון לתלמידיו, רואים בחוש התמסרותו אליהם ואהבתם אליו, הוא מוסר את חושי החסידים עד"מ למדם שפתח תחת חיי"ת בס"ת אומרים בלי אַח וכו', ועי"ד דוגמא כתב על הלוח תיבות: כוח, רוח, לוח, משיח. ובבארז תיבת כח, שאל את הת' מה היו עושים באם היי להם כח? ולמדם שכשיש כח אז צריכים ללמוד יותר ולקיים מצוות יותר ולהתפלל יותר וכו'. ובהגיעו לתיבת משיח שאלם מה זה משיח, וכולם ידעו ענין משיח שהוא יגאל את ישראל כולם ויביאם לא"י, והשי"ת יבנה את ביהמ"ק מאש, בכדי שאם גוי א' ירצה עוד הפעם להחריבו כבתחילה אז יכוה את ידיו. תענוג מאוד גדול היי לשמוע הדברים האלו מפי הקטנטנים. מלבד מה שר' חיים צימענד פועל חוץ מהישיבה היינו שלומד דא"ח באיזהו מקומן ונגלה ג"כ וכו'. ובד"כ עוסק בעניני כ"ק אד"ש, ואחכ"ז בלאזט ער זיך ניט וכו' וכה"פ אין כ"ק אד"ש מודע מכ"ז בידיעה שלמטה (וכ"ק אדמו"ר נבג"מ זי"ע הודה לי פעמים אחדות כשמסרתי לו פ"ש מהתמימים שבערי השדה שקרבוני ועזרו לי במכירת היין, ואמר: "א טאטע איז זעהר צופרידעהן ווען מען דערציילט עיהם גוטס אויף זיינע קינדער, ומכש"כ אני" – וגם קרה שלאחדים כתב שנהנה במאוד לשמוע איך שעזרו לי, ושכך צ"ל ההתגברות דאהבת ישראל אצל החסידים), ועי"כ מצאתי לחוב לי להודיע מכ"ז לכ"ק אד"ש בכדי שעכ"פ אכתוב איזה דבר טוב לפעמים. כמו"כ הנה ר"מ דובינסקי מתעסק בטוב.

לאחרי המילים "לפי דעתי הנהו" ציין כוכב * ובצד רשם: **ידוע בקיצור אבל לא בפרטיות ות"ח על ההודעה.**

. . . בקשני בהיות שיש לי התקרבות עם גיסו . . . מדוע לא אוכיחו אודות התנהגותו עם זוגתו בימי . . . ועורר אותי על שבתמונת חתונתם הריהם ביחד ואוחזים זא"ז בדיהם ממש, ומלבד שזה אינו נאה אפי' אם הכל כשורה, ועכ"פ כשהי' חופת נידה הי' אסור כ"ז, והוא בהיותו מהמשפחה יודע בבירור שהי' חופת נדה ואני הייתי נוכח על החופה, ובפרט אצל הייחוד שאחר החופה ולא אמר אז שום דבר לאף אחד והתנהגו כמו בחופת טהורה, ומסופקני אף אם ידעו אז שהוא צריך לישן בין האנשים והיא בין הנשים ושאסורים להתייחד עד אחרי טהרתה וכו'. ובאמת הרי כ"ז הוא הפקירות נוראה לפי"ד וכו', והיו צריכים לתקן כ"ז מעיקרו.

ליד המילה "בקשני" בהתחלת הקטע, ציין כוכב * ובצד רשם: **נחויך שזוגתו תי' תקרב את אחותה תי'.**

ג) . . . וכמו"כ האם נכון לשנות הקונטרס ומעין עבור מצות האמנת אלקות או תניא או לימוד אחר?

ע"ז הואיל לענות: **במקום שלבם הפץ.**

ז) ממר מ. קבלתי תשובה שלילית, ומ. עוד טרם שקבלתי תשובה חיובית וכו', ולהיות העת העכשווי עת רצון ביותר, אפיל תחינתי לפני כ"ק אד"ש שיזאיל ליעצני יותר בפרטיות היאך להסתדר בפרנסה כי יותר ויותר הנני נעשה בע"ח, ואינני משתכר כלום. או די קאפ און הארץ ווערען פארקוועטשט, ומה מרוויח כ"ק אד"ש פון מיין ענגקייט? קשה לי לתאר את מצבי הכלכלי בפרטים ודי לי להדגיש שהנני בשפל המצב בפו"מ. ואולי יחוס וירחם עלי כ"ק אד"ש ויברכני וימשיך לי מעט ריוח עכ"פ. כמו"כ הנני עסוק כעת בקניית אוטו אחרת ואין בידי עדיין אף פרוטה אחת עבור כ"ז אפי' איפה ללות ע"ז, וצריך אני לרחמי שמים.

ע"ז הואיל לענות: **ילוה ממחנ"י 250,00 בתשלום לשנתיים.**

ג) כבר דברתי בטלפון עם אברהם י.ג. ומסרתי לו הענין ומאוד מתפלא על תשובתו של כ"ק אד"ש. איה"ש ביום א' בשלח כשיבוא ללמוד עם שד"ב בוטמאן, אחרי הלמוד נדבר יותר בענין הלזה. ואני הבנתי שתשובת כ"ק אד"ש היו בין על הודעת מחנה הקיץ ובין על הענין בכללותו. הנכון זה?

ע"ז הואיל לענות: **מה שעניתי – שתתייעץ עם רבנים.**

כא

מוצש"ק בשלח תשט"ו

ב) אודות המצב בישיבה: עוד טרם שמצאתי האיש המתאים לזה, והגם שראיתי שוועד המצמצם כבר התעניינו בזה וחקרו ודרשו בזה, אבל כל חקירתם הי' אצל רח"מ ב. והוא כפה"נ הינו אויסגעטאהן פון וועלט וממילא הכל אצלו כשורה ופ"א עירו הרבה מלח בקערותו ולא הרגיש כלום. אבל בין כך ובין כך התערב בזה ג"כ רב"צ שמטוב כי הוא ראה ג"כ איך שהמצב הוא

במאוד גרוע וכו' וכשדברתי עמו אמר לי שמוכן הוא להכנס לזה, אך שבקרוב נוסע הוא ליוראפ.

ובכן יורה נא כ"ק אד"ש האם יכנס לזה. כי כשהוא ידבר עמם ידבר כדבעי, און זיי וועלען האבען גאר אנאנדערע דרך ארץ.

כ"ק אדמו"ר מתח קו תחת המילים "ובכן יורה . . . יכנס לזה", ורשם 2. בצד הוסיף:
2 אבל לא ידעו שממני יצא הדבר.

כב

כ"ד טבת תשט"ו

לפי הידיעות שקבלתי מקרינסקייס יש עבור מה לנסוע לשם לגמור הדברים בכי טוב, ונחוץ ג"כ להיות בוואוסטער, ספרינגפילד, ניו הייווען, בריזשארפט שבכל מקומות הללו יש דיסטריביוטערס המעוניינים עבור סחורתנו על חג הפסח הבעל"ט, ובשנה שעברה איחורתי המועד כי עכשיו הוא העת שקונים סחורה עבור פסח.

ובדעתי לקבוע נסיעתי להנ"ל אי"ה מוצש"ק מברכים או יום א', ולהיות בחזרה יום ד' צלחה. והנני אשתדל למצוא מי שהוא ללמוד עם תל' שילה בימי ב'ג' הבעל"ט, ולהסכמתו ולברכתו הק' אחכה.

הייתי היום בקאמפאני מאזערס, ואמרו שבשבוע הבאה איה"ש יגמרו הדבר.

יברכני נא כ"ק אד"ש בנסיעה טובה בהצלחה מרובה בפרנסה טובה בגו"ר בטוב הנראה והנגלה.

ע"ז הואיל לענות:

תהי' הנסיעה בהצלחה בגו"ר

ואין למהר בחזרה

וממה שישתכר בזה יתן חלק לזוג' תי' על ההוצאה.

כג

ד' משפטים ה'תשט"ו

ו) כעת הנני נוסע לסעמינאר, אבל לבי בל עמי און איך פאר ווייל מי דארף פארעהן. ויואיל נא כ"ק אד"ש לחוס ולרחם עלי ולהביט עלי בעין טובה.

כ"ק אדמו"ר ציין כוכב * לאחר המילה "בעין טובה", וכאן הוסיף: **פלא שחושד אותי שרצוני לא כן ולמה ארצה לעשות היפך הוראות כ"ק מו"ח אדמו"ר !?**

כד

אור לועש"ק משפטים

. . . ובמילא לסיבת כהנ"ל הנני במבוכה, כי כ"ז אינו ברור כלל וכלל ובפועל איני יודע מה לעשות. ונפשי מאד עלי עגומה ובפרט שגם השער נסגר עבורי, כי קווייתי שאוכל להכנס ולשמוע. ואי"ז שהנני מחולק ח"ו. בודאי אמר לי כ"ק אד"ש הוראה ברורה כ"פ, אבל הנני בודאי כ"כ מטומטם שלא זכיתי לשמוע ולהבין.

כ"ק אדמו"ר ציין כוכב * לאחר המילה "נסגר עבורי", וכאן הוסיף: (* ח"ו, ואי"ז **אלא מ"ש של מוסרניקעס ומה לי ולהנהגתם!?**)

כה

א' תרומה תשט"ו

ז) הנני שואל כעת מאת כ"ק אד"ש שיואיל לענות על הענינים דלעיל. וגם אם גם עכשיו שאינני בעצמי ממלא הכוונה האם נכון לי בכלל לעסוק עם אחרים?

כ"ק אדמו"ר מחץ חץ ועיגל המילים: **נכון לי בכלל לעסוק עם אחרים** (ומחק המילה "בכלל").

כו

א' תצוה ה'תשט"ו

ב) איה"ש בליל ד' אור ליום ה' שבוע זו יהי התוועדות שם בסעמינאר, להיותנו כעת בכלל בחודש דמרבים בשמחה וגם ט' אדר הוא יום בוא כ"ק אדמו"ר נבג"מ זצוקלה"ה לכאן, וממילא יהי טעמע טובה ע"מ לדבר.

(בעת שסדרתי זה שכחתי שבליל זה הוא חתונת משה לברטוב יחי' אבל גם עכשיו שנודעתי, כבר סודר הדבר ואין מן הראוי לשנות, הגם שעייז לא אוכל להיות נוכח בעת שכ"ק אד"ש יסדר הקידושין ויברך את הז' ברכות).

אחפץ לקחת עמדי עוד אחד להסעמינאר לההתוועדות שיעזור בניגון וכו' כי בעת שר"ל יחי' זאלמאנאוו הי' שם עמדי, הי' הענין הרבה יותר בהצלחה מכמו שכאשר אני לבדי. ויואיל נא כ"ק אד"ש להורות הנכון זה?

כ"ק אדמו"ר מתה קו תחת המילים: הנכון זה, וכאן הוסיף: לפרקים ולא תמיד.

לומדים אנו שם כעת תניא ובשבוע העברה גמרנו פרק יו"ד וחסרים לי אותיות להבינם בטוב טעם ענין "עם קן דילי" ליחדא קב"ה ושכינתי בתחתונים", וכמו"כ בסוף הפרק מה שבתוך החצאי ריבוע [ושניהם וכו' כמ"ש במ"א] חסר לי אותיות ההבנה מה זה בירורים שמבררים מנוגה, מיין דכורים שהם מימי החסדים שהם יורדים ומיין נוקבין הם עולים, ואולי עם הייתי יודע איפה הוא המקום אחר הי' זה מועיל. ביארתי כ"ז: שמ"ע לגבי מל"ת הנה זהו כחסד לגבי גבורה, ומים להיותו דבר לח היורד ממקום גבוה למקום נמוך ע"ד נתדמה לענין ההשפעה, ומשו"ז הנה עיי' מ"ע מעוררים את מימי החסדים וכו' ועד"ז ביארתי. אך לדעתי צריך ענין זה ביאור יותר טוב וברור יותר.

לאחרי המילה "עם קן דילי", הוסיף כ"ק אדמו"ר המילה: היינו. ובצד הוסיף: עי' ס"פ ל"ה פמ"א.

לאחרי המילה "אותיות ההבנה", סימן קו לצד העמוד, ובצד רשם: פל"ז ומצות אחה"ש.

ג) . . . התלי' . . . יצא ביום הש"ק מהלמוד לאיזה רגעים וכשחזר נדמה לי שהנני מריח את ריח הטאבאק מסיגרטה, ולא סכמתי על דמיוני ושמעתי שגם התלי' רובם חוששים כן. ויש לי חשש חזק שהנהו יוצא באמצע הלמוד ביום הש"ק ומעשן. לא דיברתי עמו מאומה אודות זה עדיין, כי אינני יודע וואס פאר א צוגאנג צו נעמען לזה. ואולי יותר טוב לגרשו ולהפטר ממנו בכדי שלא יקלקל את האחרים. אביו הוא אנערליכער איד ופרומער, ואחיו לומד במירער ישיבה, וממילא האחריות שלו ועוונו יותר גדול וכו'. ויואיל נא כ"ק אד"ש להורות בזה.

ע"ז הוואיל לענות: עיין אבות דר"נ פי"ב מ"ג.

ד. בהיות שכמה פעמים תיאר כ"ק אד"ש את . . . בתואר ווילד, ולפעמים בענינים אשר קשה הי' לי להבין מדוע ענין זה ווילד הוא. וכעת אחר חתונתו

הנהו מתנהג בהנהגה כזו אשר לפי"ד מאוד ווילד הוא, ראשית דבר הנה בכל ש"ק וש"ק אוכל הוא ביחד עם ד-ה-ו מתל' הישיבה, וכ"פ בשבוע לוקח הוא הביתה עמו ג-ד-ה מתל' הישיבה לביתו לארוחת הערב, והיום שמעתי אשר חמותו הרבה צרות גרמה, מתאוננת שמעביד הוא את בתה בעבודת פרך בהרבה אורחים וכו'. כמו"כ בענין כיסוי הראש הנו קיצון שאיזה פעמים ראיתי את זוגתו לובשת מן כובע אשר הי באמצע בזמן לפני ג' מאות שנה שמכסה לא רק את השערות כ"א גם את המצח עד החטם. גם בענין אריכות הזמן בתפילה לפי"ד הנהו מהדר ביותר מדי וכו'.

והנה בהנ"ל כבר דברתי עמו בזה ויודע הוא חוות דעתי שאיננני מסכים להנהגה כזו כל עיקר, לפי דעתי אין מן הראוי איינצושפאנען יונגע וויבעל תומ"י אחת חתונתה לעשות שבת עבור עולם גדול כזה, אף כשהיא מסכמת. ואולי מסכמת מפני שסוברת שמבלעדי זה אינה חבירה טובה בחב"ד וכו', וכן מה שחובשת כובע כנ"ל קען זיך שלעכט אפרופען אם לא עלי בעצמה הנה על מכרי' וידידותי'. עד"מ בליל ש"ק באים ר"מ ש. וזוגתו צו גאסט לה. ובד"כ טוב – לפי"ד – ההתחברות הזאת, ובליל ש"ק העבר באה גם מרת לאה ס. ממונטריאל עמהם, והנהגה קיצונית לא טובה לפניך ג"כ, ויואיל נא כ"ק אד"ש להוריני האם הנחותי אלה נכונים המה.

בין המילים "בזמן לפני ג' מאות", רשם: **לא טוב**. לאח"ז, מתח קו תחת המילים: אין מן הראוי. לאח"ז אחרי המילים "כובע הנ"ל", סימן חץ למטה ↓ ורשם אינו נכון.

(ו) מה שכתבתי בשבוע הקודמת אודות שמעון באברויסקי וכ"ק אד"ש לא ענה מאומה ע"ז, הנני תופס שבאם הי' חו"ד הקי' שטעיתי אזי בפ"י הי' אומר לי והשתיקה פ"י שנכון יעצתיו.

כ"ק אדמו"ר תיקן השורה האחרונה כזאת: **אזי בפ"י הי' אומר לי והשתיקה פ"י שנכון יעצתיו**.

. . . יואיל נא כ"ק אד"ש להורות בכהנ"ל:

הנכון לקחת עוד תמים לסעמינאר להתוועדות? אודות . . . אודות . . . אודות . . . אודות סדר פרנסתי והקביעותי.

לאחרי המילה "פרנסתי" מתח קו וסימן לצד, והוסיף: **כמנהג סוחרים יר"ש אבל במרץ ככל יכולתו**.

כז

א' תשא תשט"ו

(ז) עוד טרם שאבין בהנוגע לפועל פי דברי כ"ק אד"ש "בלא חפזון". כי כשהנני נוסע לאיזהו מקומן, הכוונה שלי היא לרכוש לי דיסטריביוטער ותומ"י כאשר הנני מתקשר עם דיסטריביוטער הרי עבודתי נגמרה ויכולני לנסוע למקום אחר או בחזרה, ובכן מהו הפי של בלא חפזון. ועד"מ בגמרי בניו הייוען וחפצתי לנסוע חזרה לניו יורק, חשבתי האם זהו כוונת כ"ק אד"ש הלא אמר בלא חפזון, אבל מה אעשה עוד בכאן ובכן נסעתי בפחדים שלא יארע לי ח"ו דבר מה בדרך וכו'.

וכמו"כ האם לדחות הקביעותין מפני הנסיעות או איפכא דגם את זה אינני יודע. כ"ק אד"ש ענה לי: "כמנהג סוחרים יר"ש אבל במרץ ככל יכולתו", אבל גם את זה קצרה דעתי מלהבין.

י. אודות ענינו הפרטי של . . . הנה הפסיק מלהתבונן בהם כי כל ההתבוננות בזה מביאו לידי מרה שחורה ועצבות נוראה, און וואס מער שהננו משתדל אריינטראכטן לאמתו של דבר יותר, ניתוסף אצלו השנאה וממילא הנהו נופל לעצבות. ובחוש ראה שלמה שעצבות יכול להביא, קען קיין שום עבירה ניט ברענגען, ועדיין לא נתרפא מזה למרות מה שכ"ק אד"ש כתב וגם אמר לו פא"פ במשרד המל"ח, כ"א מעט מעט הנהו שב לאיתנו. וגם בזה הנהו חושב ששב ואל תעשה עדיף ומה שיעשה הזמן... ובפרט שכ"ק אד"ש אמר לו ביחידות אז ס'קען נאך פארנעמען צייט.

לאחר המילים "עם דיסטריביוטער" רשם (1). לאחר המילים "את זה איני יודע" רשם (2). לאחר המילים מביאו לידי רשם (3). וכאן בסוף המכתב ענה:

1. כשישאר אח"כ עוד זמן בעיר אפשר שיזדמן עוד פרנסה – גשמיית או רוחנית
2. ע"פ רוב – די זמן בשביל שני הענינים
3. אינו – כי מבואר בדא"ח שישנה התבוננות המביאה לקירוב. ודוקא התבוננות זו היא מצד היצ"ט.

כח

מוצש"ק כי תשא התשט"ו

(ג) בהלמוד וההתעסקות עם האברכים: הנה ראשית להודיע שיצחק פ. ויוסף ט. כבר מתענינים עם שידוכים, ושמעתי ששניהם הולכים עם אידיש גיזאנענע מיידלאך – אינני יודע אויך ווי ווייט ערענסט דער התענינות איז – אך ברור שהולכים. ג"כ אינני יודע אויף ווי ווייט האידישקייט איז, ולפי"ד

אין מן הראוי לדבר עם ט. כו' עיקר אודות שייטעל והדומה ווייל ער האלט גאנץ ווייט עדיין מכל זה, משא"כ פ. עמו הנני יכול לדבר אודות כ"ז והדומה, וזה שאם הענין כך צריכים לדבר עמו, כי כשאני לעצמי לא הייתי מדבר עמו כלום, כי שמח הנני ככל שמתענין בזה, ועוד חזון למועד כאשר יתגלה אז עס האלט טאקע ביי עפעס.

ד) ק. דיבר עמי איזה פעמים שיש לו שוועריגקייטן בעניניו עמה, וכמו"כ גיסי סיפרא אשר דיברה עמה, והיא גם סיפרא לק. שנחמה בוימגארטען כיבדה מיט א פראציע מוסר וכו' אך כפיה"נ כ"ז לא פעל עדיין מאומה. והגם שכתבתי שמבלעדי מענת כ"ק אד"ש לא אתעסק, מ"מ איז אויסגעקומען אך לא אמרתי לו דבר ברור בזה הענינים, כי אינני יודע וכו' כמו שכתבתי זה ב"פ.

כ"ק אדמו"ר מתח קו תחת המילים "כי שמח הנני . . . ועוד חזון למועד".

לאח"ז לאחז המילים "שיש לו שוועריגקייטען" רשם: "מה הם?".

כט

ה' ויק"פ תשט"ו

א) השוועריגקייטען של ק. יחי': הנה הוא להיותו זעהר א חשוב'ער חסידישער בחור, חפץ להסתדר כרצון כ"ק אד"ש עם כל הענינים היינו שייטיל והלבשה כראוי ארבעל וכו'.

וכבר דיבר עמה נידון כ"ז, חוץ ממה שנתן לה את הר"ד מר"ח אלול לאי וז' ששם מדובר בארוכה ומאד שארף כל הענין. גם בהיות שהיא ארצישאליט ויודעת קרא בעברית, נתן לה ג"כ ב' המכתבים מכ"ק אדני"ע למאנטרעאל. (והנני מצרף ב' העתקות מהם בכאן) שהם בעברית וכתוב שם בפ"י שאי הדברים שצריכים להתדבר אודותם הנהו ענין הפארוק. ואחכ"ז הגיד לי באנחה שכ"ז ללא הועיל.

ד) הנה בנסיעותיי רכשתי לי מעט קונים – ואין דמיון משנה זו לשנה שעברה. אבל בהנוגע לפרנסה אין זה נוגע, שעדיין אין לי פרנסה וימי הפסח ממשמים ובאים, וגם מה שמכרנו בערי השדה אינם משלמים כי אם לאחר זמן מה, וגם מכרנו בזול ובכדי להתפרנס צריכים למכור עשר פעמים ככה עכ"פ.

ה) הלמוד עם תל' הסעמינאר אתמול עלה בטוב מאד (רק שגם אני"ש והתמימים גם הם אינם יודעים אם מי שעבר עבירה מימיו ושנק' לו שם רשע

פ"א בימי חייו יכול להיות בינוני, או שרק **למדת** הבינוני ימשוך אבל בינוני ממש הריהו מי שלא עבר עברה מימיו ולא יעבור לעולם). ומבלעדי זה הענין שנשאר בספק הרי הם במאוד מאד שבעי רצון מהלימוד דא"ח ושמעתי איך שהתלי ק. מסר לתלי אחד חדש שנכנס קיצור מי"א הפרקים הראשונים ובאנגלית וקולע אל השערה כמו מי שמבין בטוב מה שלמד.

לאחר המילים "מהם בכאן" רשם 1). לאחר המילים "שכ"ז ללא הועיל" רשם 2). לאחר המילים "ממששים ובאים" רשם 3). לאחר המילים "יכול להיות בינוני" רשם 4).

וכאן הואיל לענות:

- 1) אינן מצורפות כאן
- 2) בטח יהי' בסדר אם רק לא תראה חלישות בזה בו
- 3) יקח גמ"ח ממחנ"י ע"ח זה
- 4) כן מוכרח מתניא רפ"י י"ד שכל אדם . . . בכל עת ובכל שעה – ומש"כ ברפ"ב: ולא עבר . . . ולא יעבור לעולם – פי' שמצבו עתה הוא כזה שלא עבר כו' (שאינן כל רושם בנפשו כו'), אף שדוחק קצת ומוכרח גם ממארז"ל שתשובה מועלת לכל ומוכרח גם מדוד המע"ה שחטא בשנים – כמארז"ל – ועליו נא' צדיקים יצ"ט שופטן כו' (תניא פ"א).

ל

א' קרח ער"ח תמוז

ב) מבלעדי זה הנהו זעהר א צומישטער; היינו שאבד רוב התקשרותו לבית חיינו שליט"א, ואף שבסור מרע ובוועשה טוב עדיין הנהו כדבעי, לא יחסר ח"ו מנחה או מעריב, לובש ט"ק גדול של צמר וציציותיו אינם במכנסיו, הכל כמקודם, רק אשר בדיעות ובחובות החסידים בזה נפל הרבה. עד"מ שאלתיו ההיית נוכח אצל התוועדות כ"ק אד"ש, אמר הן הייתי יוצא ונכנס והרבה יותר יוצא מנכנס. השתית ואמרת לחיים לכ"ק אד"ש? וענה הלא צריך לדעת שאינני בכ"ז כמו שהייתי. היינו שאופן התייחסותו לבית חיינו נשתנתה הרבה לגרועותא. וכמו"כ בלמדנו באור ליום ועש"ק העבר בבית מנחם ארי' שי' . . . סיפר אשר בלמדו עם הילדים הקטנים במשרד שלו בעיירה קטנה בקנדה בסביבות באפאלא, חינך את תלמידיו אשר כל הסיפורי מעשיות המובאים מהמדרשים ברש"י ז"ל וכו', אין צריכים להאמין בהם כ"א סימבאלען הם. עד"מ מה שהלבנה קנאה בגדלות החמה ומה שארץ לא שמעה בקול הוי' להוציא טעם העץ והפרי שוה, ומה שיהושע שוחח עם

השמש וכו' וכו', בכל הנ"ל והדומה או הוא מדלג או שאומר שאי"צ להאמין שכו"ז הוא אקטואל.

ושאלתי למה הוא צריך לכך? הן אמת שיש דיעה שלא כל האגדות והמדרשים הם פשוטן כמשמען אבל הלא בודאי רובם הם פשוטן כמשמען. ובאם לא, למה לחו להתנאים לחלק ביניהם באם במצרים ועל הים לקו כו"כ מכות . . . אבל הוא כבר אביסל אנגישמעקט . . .

ונא יורה כ"ק אד"ש אויף וויפיל דארף איך אנלייגען כוחות בהם ע"ז, כי ת"ל דברי בכזה נשמעין, וכעת שאנו לומדים בכל שבוע פ' בראשית עם מפרשים (וישנם הרבה קושיות ואני מלבד מה שהנני מדבר בקיצור מהאור החיים וכלי יקר והרמב"ן וכו' מבלעדי זה רייד איך ארום חסידות כמו שהורני כ"ק אד"ש), עומדים ענינים כאלו בראש. וויפיל דארף איך ביי זיי מאנען בזה?

כ"ק אדמו"ר מתח קו תחת המילה "מאנען", ובצד רשם: - כפי יכולתם. וכאן המשיך: ובהשאר - לבטל דעתם ע"י דברי נועם כי זוהי אומנתו של יצה"ר היום אומר על סימבאל "שהוא סימבאל" ומוסיף און פאסמאקאוועט זיך בזה, כי רק ענין המובן ע"פ שכל "לקבלו כפשוטו וכו' עד שאומר וכו' ואין ההיזק שוה כלל וכלל: המפרש רמז כפשוטו - נכשל "בעון" שאינו חקרן, ומאמין בדבר שאין שכל האנושי של אנשים בערכו מבינו.

המפרש נס או מופת שאין זה אלא משל - הוא ע"פ רוב, מפני שאין מתקבל אצלו שה' יעשה ענין וואס בא עם לייגט זיך עם ניט ובמילא כופר בנס זה. ומי יעכבו מחר - לכפור בנס שני וכו' און - וואו וועט ער זיך אפשטעלען? ומאיזה טעם?

* * *

הוספה

באמגארטען - ב.א.

RABBI MENACHEM M. SCHNEERSON
Lubavitch
770 Eastern Parkway
Brooklyn, N. Y. 11213
Hyacinth 3-9250

רבי מענדל שניאורסאהן
ליובאוויטש
770 איסטערן פארקוויי
ברוקלין, נ.י.

ב"ה, תי"ח מ"ה תשל"ד
ברוקלין, נ.י.

האברך הו"ח אי"א נו"נ וכו'
מוה' פנחס אלמה שי'
וב"ג תי'

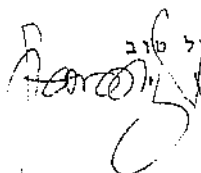
שלום וברכה!

במענה על ההודעה מקביעות זמן חחונתם
ליום ז' כסלו הבע"ל,

הנני בזה להבליע ברכתי מזל טוב
מזל טוב ושתהי' בשעה טובה ומוצלחת ויבנו
בית ישראל בנין עז על יסודי החורה
והמצוה כפי שהם מואריט במאור שבתורה זוהי
תורת החסידות.

בברכה מזל טוב

מזל טוב

מכתב כ"ק אדמו"ר לחתונת הורי החתן

RABBI MENACHEM M. SCHNEERSON
Lubavitch
770 Eastern Parkway
Brooklyn N. Y. 11213
433-9250

מחוס מעודל שריאודסאהן
ליובאוויטש
770 איסטערן פארקוויי
ברוקלין, נ. י.

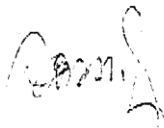
ג"ה, ב"ה איזר השל"ט
ברוקלין, נ. י.

הוג"ח אי"א נו"נ עוטק בז"צ
בוה" פנחס טלמה שי'

שלום וברכה!

במענה על ההודעה אנחנו מצב זוג' תי',

הסי"ח ימלא ימי הריונה כשורה ובנקל ותלך
זהו"ק בעתה ובזמנה כשורה ובקל.

ברכה

בטח שנתקף (ויצחקך בזהר שעה) בהשבעות, זה'
יאל יחס.

סל"נ שפס"ח יקרא כשה רצון על הציונו הק'.

מכתב כ"ק אדמו"ר עבור הולדת החתן

לעילוי נשמת
 הרה"ח הוו"ח אי"א נו"מ מו"ה
 עוסק בצו"צ ורב פעלים
 ורבים השיב מעון
 התמים **דובער** ע"ה ב"ר **זאב** ע"ה
בוימגארטען
 ממקושרי כ"ק אדמו"ר (מהוריי"צ) נ"ע
 ויבדלה"ט כ"ק אדמו"ר שליט"א
 הרביץ תורה ברבים
 ועסק במס"נ
 בהפצת היהדות והמעיינות
 שליח כ"ק אדמו"ר שליט"א
 במדינת ארגנטינה
 נפטר
 ט"ז אדר א' ה'תשל"ח
ת.נ.צ.ב.ה.
 (נוסח המצבה)

*

לזכות בנו
 הרה"ת שו"ב ר' **פנחס שלמה** זוגתו מרת **רבקה גיטל**
 בניהם ובנותיהם
 הרה"ת **יוסף יצחק** זוגתו מרת **דבורה שרה**
 בנם **מנחם מענדל** ובתם **חי' מושקא**
צלחה חנה ובעלה הרה"ת **יוסף יצחק**
 בנותיהם **חי' מושקא**, **שיינא** ו**זעלדא** יהודית שיחיו **עמאר**
 הרה"ת **דובער** זוגתו מרת **חנה**
 בניהם **מנחם מענדל** ו**אברהם צבי**
 הרה"ת **חיים יעקב ליפא** זוגתו מרת **ביילא**
שמואל, **מירל** **דבורה לאה** ו**רפאל**
 שיחיו לאורך ימים ושנים טובות ובריאות
בוימגארטען

מוקדש

לחיזוק ההתקשרות לנשיאנו

כ"ק אדמו"ר

*

ולזכות

החתן הרה"ת **חיים יעקב ליפא** והכלה מרת **ביילא** שיחיו **בוימגארטען**

לרגל נישואיהם בשעה טובה ומוצלחת

אור ליום השלישי שהוכפל בו כי טוב,

יום הבהיר ה' טבת דידן נצח, ה'תשס"ג

מאה שנה להולדת **כ"ק אדמו"ר**

*

נדפס ע"י הוריהם

הרה"ת שו"ב ר' **פנחס שלמה** וזוגתו מרת **רבקה גיטל** שיחיו **בוימגארטען**

הרה"ת ר' **ראובן יצחק** וזוגתו מרת **שולמית חנה** שיחיו

נאדלער